

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”
Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Rolnictwo społeczne jako nowa funkcja obszarów wiejskich w wielofunkcyjnym modelu rozwoju obszarów wiejskich

Józefina Król

Seminarium pt. „Gospodarstwa opiekuńcze sposobem na aktywizację dochodową mieszkańców obszarów wiejskich”

28 sierpnia, 2018 r. Boguchwała

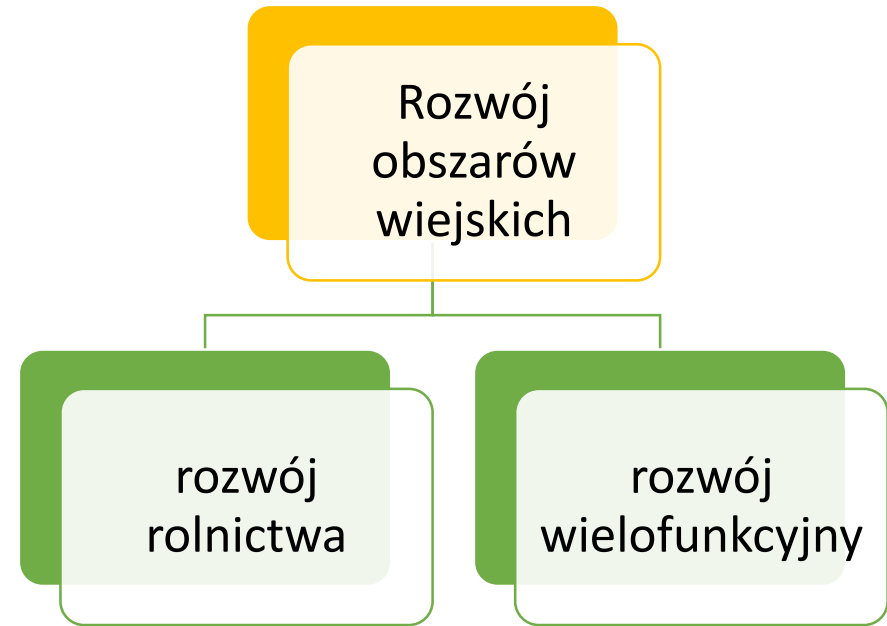
Plan prezentacji

1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich w kontekście rozwoju zrównoważonego
2. Rolnictwo społeczne
3. Gospodarstwo opiekuńcze jako podmiot rolnictwa społecznego

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich w kontekście rozwoju zrównoważonego

Rozwój obszarów wiejskich

- wiąże się bezpośrednio z funkcjami, jakie obszary wiejskie pełnią.
- po pierwsze, rozwój związany jest z funkcją rolniczą, a po drugie z funkcjami pozarolniczymi

Wielofunkcyjność obszarów wiejskich

- związana jest z rozwijaniem funkcji pozarolniczych. Koncepcja ta jest oparta na założeniu, że rolnictwo jako aktywność ekonomiczna, obok podstawowej funkcji jaką jest dostarczanie żywności i surowców, może przynosić także wiele nierynkowych korzyści dla społeczeństwa.

funkcje
zielone

gospodarowanie zasobami ziemi
chów zwierząt
zachowanie bioróżnorodności
ekologia roślin i zwierząt

funkcje
błękitne

wykorzystywanie zasobów wodnych
zapobieganie powodziom i zanikowi wód
wytwarzanie energii wodnej i wiatrowej

funkcje
żółte

zachowanie spójności i żywotności obszarów
wiejskich
zapewnienie warunków życia
zaspokajanie potrzeb społecznych i kulturowych

funkcje
białe

utrzymanie bezpieczeństwa żywnościowego

Wielofunkcyjny rozwój

- kreowanie w wiejskiej przestrzeni gospodarczej pozarolniczych funkcji wywołujących zróżnicowanie wiejskiej ekonomii
- tworzenie nowych źródeł dochodów (miejsc pracy) dla ludności nierolniczej i rolniczej, która nie znajduje pełnego zatrudnienia w gospodarstwie rolnym
- rozwijanie inicjatywy przedsiębiorcy wiejskiego
- w węższym ujęciu:
 - potrzeba kreowania pozarolniczych miejsc pracy dla ludności rolniczej
 - stwarzanie miejsc pracy na wsi poza rolnictwem, w jego otoczeniu

Sfera gospodarstwa rolnego

Poszerzanie tradycyjnych wzorców
aktywności gospodarczej (*activity patterns*)

Sfera społeczności lokalnych

Pojawienie się i narastanie procesów alokacji
przedsięwzięć wytwórczych oraz gospodarcza
intensyfikacja wiejskiej przestrzeni
wytwórczej (*activity space*)

Rozwój obszarów
wiejskich

Rolnicza działalność
produkcyjna na skalę
towarową

Pozarolnicza działalność

związana bezpośrednio z
rolnictwem

zaopatrzenie w materiały i
środki do produkcji
usługi produkcyjne

przetwórstwo

skup, magazynowanie,
sortowanie, pakowanie,
transport, handel

nie związana bezpośrednio z
rolnictwem

agroturystyka

gospodarka leśna

pielęgnacja krajobrazu i
ochrony środowiska

jeździectwo i hipoterapia

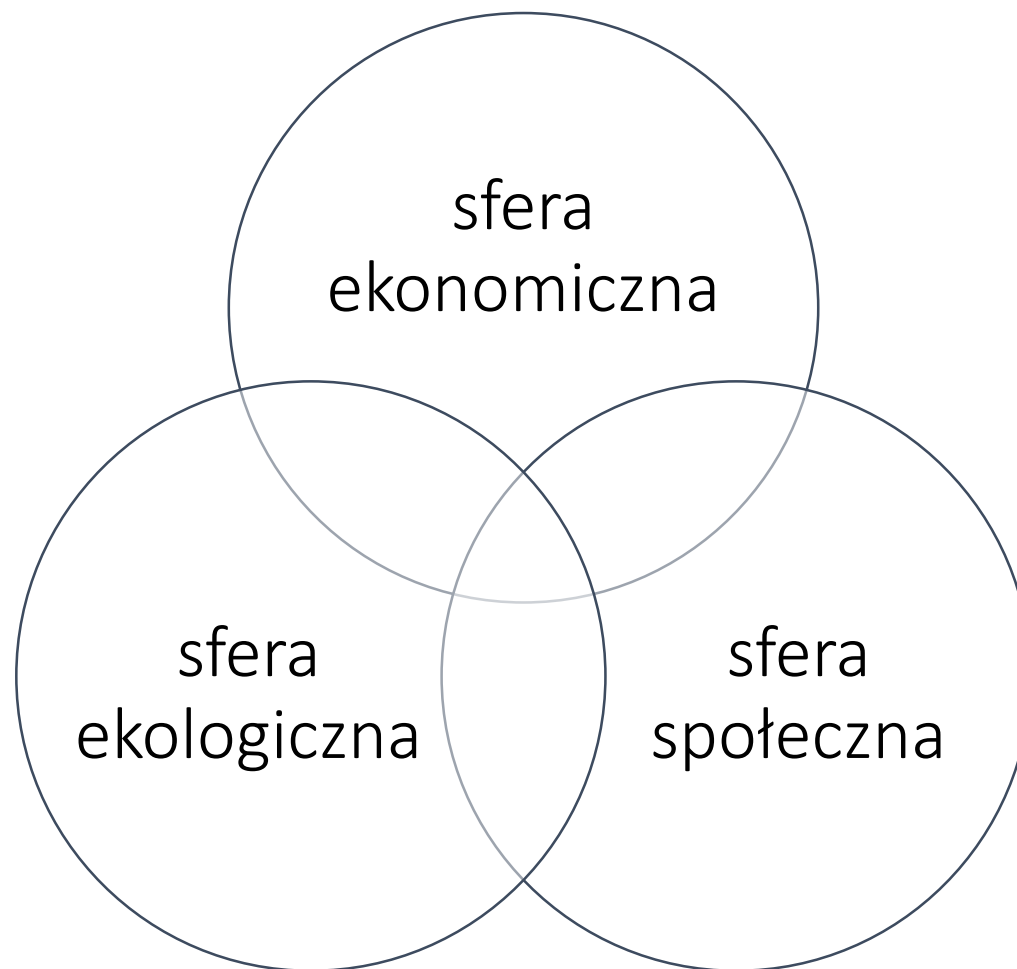
inne usługi dla mieszkańców
wsi

muzea regionalne, skanseny,
zabytki, tereny rekreacyjne

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

- jest kierunkiem wskazywanym w modelu rozwoju zrównoważonego - jego celem jest poprawa warunków życia i pracy rodzin żyjących na wsi, a także wyrównanie ich poziomu życia w stosunku do standardu życia ludności miejskiej
- wiąże się także bezpośrednio z rozwojem przedsiębiorczości na obszarach wiejskich - model wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich jest kierunkiem obranym w polityce w stosunku do rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce

Zrównoważony rozwój

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich - cechy

1. trwałość (dbanie o niewyczerpalność zasobów, które gwarantują jego przebieg w przyszłości)
2. samopodtrzymywanie się (dywersyfikacja źródeł dochodów w obrębie gospodarstw rolnych i domowych)
3. zintegrowanie (połączenie aktywów wewnętrznych gospodarstw rolnych i społeczności lokalnych z zewnętrznymi, aby móc rozwijać lokalne zasoby)

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich - cele

Ekonomiczne

Generowanie trwałych strumieni dochodów

Tworzenie warunków dla uczciwej konkurencji podmiotów gospodarczych

Dynamiczny rozwój jakościowo nowych procesów produkcyjnych i produktów chroniących środowisko

Społeczne

Zapewnienie równych szans dostępu do korzystania ze środowiska współczesnych i przyszłych społeczeństw

Poprawa lub zachowanie wysokiej jakości życia i szansa na zaspokojenie społecznych potrzeb

Zapewnienie jednostkom jednakowych szans rozwoju

Ekologiczne

Zachowanie trwałości podstawowych procesów przyrodniczych

Zachowanie zasobów nieodnawialnych

Poprawa obecnej jakości środowiska

Rolnictwo społeczne

Pojęcie rolnictwa społecznego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie:

„Rolnictwo społeczne: zielone usługi terapeutyczno-opiekuńcze oraz polityka społeczna i zdrowotna” (2013/C 44/07):

„Rolnictwo społeczne jest to innowacyjne podejście łączące dwie koncepcje: rolnictwo wielofunkcyjne oraz usługi społeczne/ opiekę zdrowotną na poziomie lokalnym”

Postulowane w UE działania dot. rolnictwa społecznego

1. Uznanie na szczeblu unijnym roli rolnictwa społecznego
2. Stworzenie bazy danych nt. gospodarstw społecznych w UE
3. Włączanie rolnictwa społecznego do programów badań i szkoleń
4. Umacnianie roli społeczeństwa obywatelskiego i tworzenia sieci
5. Implementacja rolnictwa społecznego do strategii rozwoju zrównoważonego

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Rolnictwo społeczne: zielone usługi terapeutyczno-opiekuńcze oraz polityka społeczna i zdrowotna” (2013/C 44/07).

Pod pojęciem rolnictwa społecznego kryje się wiele różnych działań odpowiadających na potrzeby o charakterze opiekuńczo-społecznym.

Stosowane często zamiennie inne określenia to:

- rolnictwo społeczne *social farming / soziale landwirtschaft*
- rolnictwo opiekuńcze *care farming*
- rolnictwo dla zdrowia *farming for health*
- zielona opieka *green care*
- zielone ćwiczenia *green exercise*
- terapia rolnicza *agricultural therapy*

Obszary rolnictwa społecznego

1. Zajęcia reedukacyjne i terapeutyczne

2. Integracja w świecie pracy i włączenie społeczne

3. Działania pedagogiczne

4. Usługi opiekuńcze

Konsekwencje rozwoju rolnictwa społecznego

dla klienta

- redukcja stresu, poprawa samopoczucia, wzrost samooceny, aktywności i zaangażowania

dla rolnika

- nowe źródło dochodu, pełnienie ważnej funkcji społecznej, samorealizacja

dla całej społeczności lokalnej

- wzrost dostępności usług społecznych, rozwój lokalny, poprawa wizerunku rolnictwa

Gospodarstwo opiekuńcze jako podmiot rolnictwa społecznego

Gospodarstwo opiekuńcze

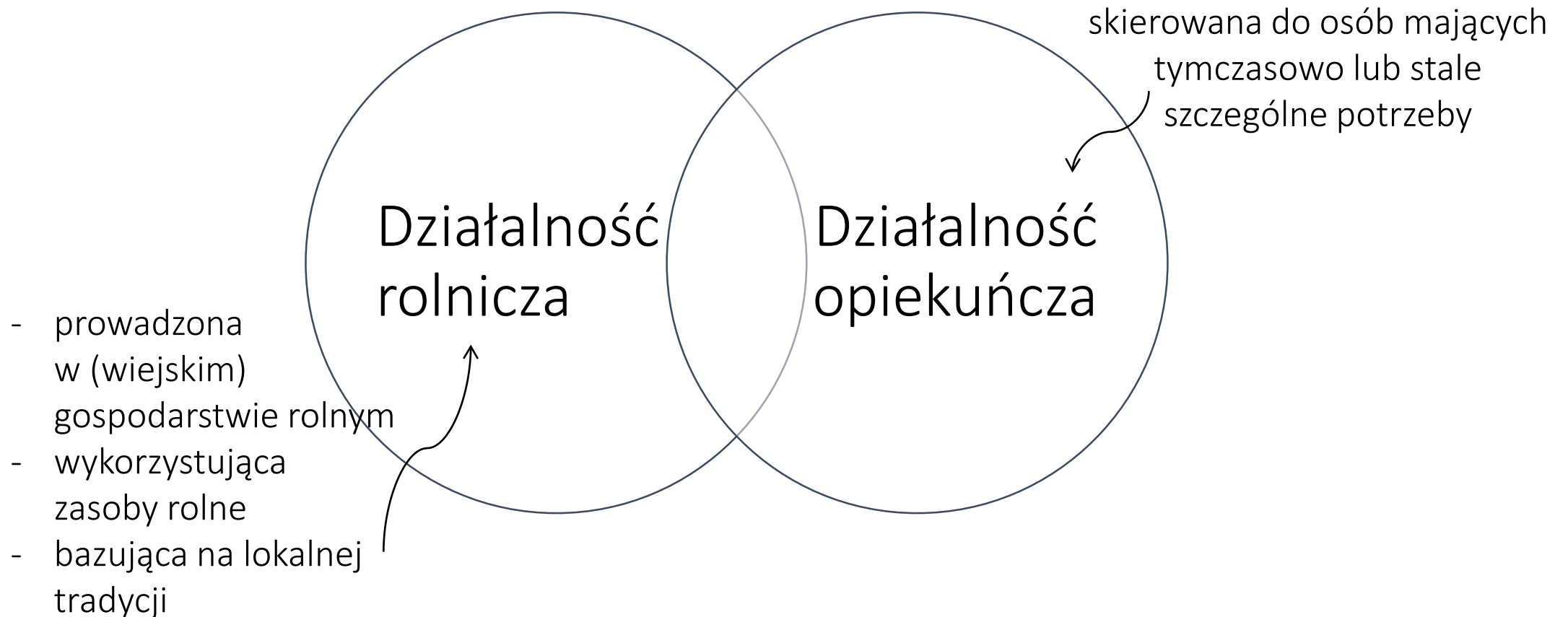
- pewien szczególny typ „gospodarstwa społecznego”

W znaczeniu ogólnym opieka rozumiana jest tu szeroko jako troszczenie się, dbanie o kogoś, dogłądanie, pilnowanie kogoś, a także udzielanie pomocy osobom potrzebującym, czyli tym, którzy z różnych powodów znajdują się w tymczasowo lub trwale w trudnej sytuacji życiowej.

Potencjalne grupy docelowe dla gospodarstw społecznych

- osoby niepełnosprawne psychicznie
- osoby z ograniczeniami ruchowymi
- osoby starsze
- osoby opuszczające zakłady penitencjarne
- osoby uzależnione
- dzieci i młodzież
- osoby bezrobotne
- osoby wypalone zawodowo

Gospodarstwo opiekuńcze

Wnioski do dalszej części seminarium

1. Rolnictwo społeczne może stanowić jeden z kierunków wielofunkcyjnego rozwój obszarów wiejskich.
2. Gospodarstwo opiekuńcze rozumiane jest jako typ podmiotu w ramach rolnictwa realizującego funkcje społeczne.